

AGENDA TOERISME EN RECREATIE 2040

KOP VAN NOORD-HOLLAND

Juli 2025

VOORWOORD

Met trots presenteren wij u de Agenda Toerisme en Recreatie 2040 voor de Kop van Noord-Holland. Een agenda die inzet op het leveren van een positieve bijdrage aan de brede welvaart van onze regio. Daarmee bedoelen we dat onze ondernemers, inwoners en bezoekers nog meer profiteren en genieten van al het moois wat onze regio te bieden heeft.

Unieke regio

De Kop van Noord-Holland is een unieke regio. Van de uitgestrekte stranden en duinen tot het agrarische binnenland, van het dynamische Texel tot de karakteristieke dorpen en steden op het vasteland – onze regio biedt een rijk palet aan landschappen, verhalen en ervaringen. De Kop is dan ook de enige regio met 3 kusten; de Noordzeekust, Waddenkust en IJsselmeerkust. Toerisme en recreatie zijn onlosmakelijk verbonden met het dagelijks leven van onze inwoners en vormen een belangrijke motor voor brede welvaart. Toerisme draagt bij aan onze economie, werkgelegenheid en een mooi voorzieningenniveau en daarmee aan een leefbare regio voor onze inwoners.

Inzet op verbeteren

Met deze agenda zetten we vooral in op behouden van wat goed is en versterken van het aanbod waar dat nodig is en kan. Dit in samenspraak met de andere opgaven in de regio. Immers, onze regio wordt al goed bezocht, omdat het veel te bieden heeft. Dit betekent dat we gaan voor een duurzame economische bestemmingsontwikkeling: behouden wat waardevol is en verbeteren daar waar kan en waar nodig. Niet alleen bezoekers, maar juist ook onze inwoners moeten nog meer profiteren van een aantrekkelijk, leefbaar en toekomstbestendig recreatief landschap.

Onze ambities

Onze ambities vragen om een aantal keuzes, om nauwe samenwerking tussen overheden, ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties. Deze agenda vormt daarbij een belangrijk fundament met onze gedeelde visie op wat we willen zijn en uitstralen als regio. Deze agenda legt de basis voor een sterke, duurzame, veerkrachtige en gastvrije Kop van Noord-Holland. Een regio waar ruimte is voor rust én reuring, voor innovatie én behoud van wat waardevol is. Voor huidige, maar ook toekomstige generaties.

Ambities waarmaken

Graag willen we alle betrokken organisaties en bewoners die aan onze agenda hebben meegewerkt enorm bedanken. Het is echt een gezamenlijke agenda geworden. We kijken ernaar uit om met elkaar de komende jaren samen met ondernemers onze ambities waar te maken, zodat onze inwoners en bezoekers nog meer kunnen genieten van alles wat onze prachtige regio biedt.

Simco Kruijer – *Gemeente Schagen en
bestuurlijk trekker*
Fotigui Camara – *Gemeente Den Helder*
Robert Leever – *Gemeente Hollands
Kroon*
Rikus Kieft – *Gemeente Texel*

INHOUD

Voorwoord	2	3.3	Wat gaan we doen op de lange termijn?	33	
1 Inleiding	4	3.4	Uitvoeringsagenda richting 2040	38	
1.1	Aanleiding en doel	5	3.5	Organisatie	39
1.2	Ambitie in de kop	6	4 Bijlagen		40
1.3	Toerisme en recreatie als stimulans voor brede welvaart	7			
1.4	Een integrale blik op toerisme en recreatie	8			
1.5	Proces en leeswijzer	10	4.1	Bijlage 1. Samengesteld toeristisch product	41
2 Kansen in de Kop van Noord-Holland		11	4.2	Bijlage 2. Dataverzameling	42
	2.1	Kansen in de Kop van Noord-Holland	12		
	2.2	Kansen op Kop-niveau	13		
	2.3	Kansen per deelregio: Noordzeekust	18		
	2.4	Kansen per deelregio: Waddenkust	19		
	2.5	Kansen per deelregio: IJsselmeerkust	20		
	2.6	Kansen per deelregio: Stedelijk gebied	21		
2.7	Kansen per deelregio: Binnenland	22			
3 Uitvoeringsagenda	23				
3.1	Wat gaan we doen op de korte termijn?	24			
3.2	Uitvoeringsagenda tot 2030	31			

1

Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De Kop van Noord-Holland bestaat uit de vier gemeenten Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en Texel. De vele zandstranden, het agrarische en open binnenland, de begrenzing door drie verschillende kusten en de diverse steden en dorpen, maakt de Kop een uniek stukje Nederland.

Begin 2020 is door de vier Kopgemeenten het Regioakkoord “De Kop Groeit!” opgesteld en vervolgens de samenwerkingsagenda 2022-2025 “Samen op Kop”. Deze agenda vormt de basis voor het voortzetten van de regionale samenwerking tussen de vier gemeenten en de provincie die gestart is in 2017 met “De Kop Werkt!”. In deze samenwerkingsagenda is de ambitie uitgesproken om de gehele Kop te laten profiteren van toerisme en recreatie. Toerisme en recreatie zijn namelijk onlosmakelijk verbonden met het leven in de Kop en leveren een belangrijke bijdrage aan de brede welvaart in de regio.

Deze Agenda toerisme en recreatie 2040 gaat in op de uitdagingen en kansen op het gebied van toerisme en recreatie in de Kop van Noord-Holland, evenals concrete acties om de kansen te verzilveren. Het is nadrukkelijk een Kop-brede agenda, waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van toerisme en recreatie in de Kop. De focus ligt niet op een afzonderlijke gemeente, maar juist op regionale ontwikkeling.

Twee sterke merken: ‘de Kop’ en ‘Texel’

Eén van de vier Kopgemeenten is Texel, een geliefde bestemming en een zeer sterk toeristisch ‘merk’. Texel is erbij gebaat dat in de andere drie gemeenten (‘de Kop’) een aantrekkelijk toeristisch alternatief ontstaat, zo verspreidt het toerisme zich over elk van de vier gemeenten en stimuleert het de economie Kop-breed. In de overige drie Kopgemeenten liggen er kansen voor kwaliteitsverbeteringen en vitalisering van het aanbod. De samenwerking tussen de vier Kopgemeenten is dan ook belangrijk voor bestemmingsontwikkeling in de gehele Kop, zowel op het vasteland als op Texel. Ook op organisatieniveau is Texel betrokken.

Bestemmingsontwikkeling

Er is toenemende aandacht voor de duurzame ontwikkeling van toerisme en recreatie. Om zowel de huidige als toekomstige generaties te laten genieten van al het moois wat de regio te bieden heeft, is het van belang dat er een balans wordt gezocht tussen economische, sociale en ecologische aspecten.

Bestemmingsmanagement is van belang voor het in balans brengen van een bestemming. Dit gaat namelijk over de strategieën, maatregelen en instrumenten die nodig zijn om te sturen op een toeristisch-recreatieve bestemming. Een onderdeel hiervan is bestemmingsontwikkeling. Dit gaat over het doorontwikkelen van bestaand aanbod en, waar nodig, het ontwikkelen van nieuw, aanvullend aanbod passend bij het DNA van een gebied en de gewenste doelgroepen.

De duurzame ontwikkeling van toerisme en recreatie zit als een rode draad verweven door de agenda. De kansen en acties zijn gericht op het toekomstbestendig doorontwikkelen van toerisme en recreatie in de Kop.

1.2 AMBITIE IN DE KOP

Van groei van bezoekers naar bestemmingsontwikkeling

In 2017 is “De Kop Werkt!” gestart, waarbij toerisme werd aangewezen als een van de vijf economische clusters van de regio. Het was destijds het primaire doel van de marketingopdracht dat er meer bezoekers naar de regio zouden komen en dat deze geprikkeld zouden worden om langer in de regio te verblijven en meer te besteden. In de latere samenwerkingsagenda Kop van Noord-Holland 2022-2025 verschoof het accent naar de ambitie dat toerisme en recreatie een middel is waar alle inwoners van de Kop van moeten profiteren ('brede welvaart'). Dit betekent een duurzame groei van de economie en een ontwikkeling van toerisme en recreatie die past bij het DNA van de regio. Hierbij liggen er kansen voor de ontwikkeling van vrijetijdslandschappen. Waarbij de unieke, lokale kwaliteiten, die zowel voor inwoners als bezoekers waardevol zijn, centraal staan. Ook is er aandacht voor verduurzaming en revitalisering van de verblijfsrecreatie, vaarroutes, rondje waddenbaai, leefbaarheid, het wandelnetwerk en een goed bereikbaar netwerk van voorzieningen. De meerwaarde voor inwoners komt hiermee centraal te staan.

Wat betekent de ambitie?

Met deze ambitie draagt toerisme en recreatie bij aan de leefbaarheid en brede welvaart van de lokale bevolking en de regionale economie. Zodat toeristisch-recreatieve ontwikkelingen van meerwaarde zijn voor de inwoners van de Kop en passen bij het gebied en de omgeving. Waarbij de focus ligt op het revitaliseren en verbeteren van de kwaliteit van het bestaande aanbod. We zetten daarom in op de volgende strategische uitgangspunten voor een sterk samengesteld toeristisch-recreatief

product (zie bijlage 1), passend bij de omgeving van de Kop en haar inwoners en ondernemers:

- › Verbeterde en gevarieerde infrastructuur;
- › Diversiteit in aanbod met aandacht voor de omgevingskwaliteit;
- › Diversiteit in doelgroepen, passend bij het DNA van de Kop;
- › Een stevige samenwerking.

Agenda voor de korte en lange termijn

De agenda maakt een onderscheid tussen korte termijn actiepunten en lange termijn speerpunten. Dit helpt om zowel concrete resultaten op de korte termijn te realiseren als strategische doelen op de lange termijn te verkennen. Korte termijn acties richten zich op zichtbare en snel te realiseren maatregelen die tot de verbeelding spreken en direct impact hebben op het toeristisch-recreatieve product. Deze acties leveren tastbare resultaten op die snel uitgevoerd kunnen worden (bijvoorbeeld een 'schop in de grond').

Voor de langere termijn worden strategische speerpunten opgesteld die meer verkennend van aard zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gefaseerde stappenplannen, waarbij eerst de haalbaarheid wordt verkend alvorens tot uitvoering over te gaan. Deze strategische speerpunten zorgen ervoor dat er op structurele wijze wordt gewerkt aan de ambities, waarbij de juiste voorwaarden worden gecreëerd om op de lange termijn successen te behalen. Door dit onderscheid kan de agenda effectief sturen op zowel directe resultaten als op duurzame ontwikkeling voor de toekomst.

1.3 TOERISME EN RECREATIE ALS STIMULANS VOOR BREDE WELVAART

In de beeldvorming gaat toerisme en recreatie meestal over het aantrekken van bezoekers en het stimuleren van economische activiteit via marketingactiviteiten. Maar toerisme en recreatie is meer dan dat: het wordt steeds meer gezien als middel om de leefomgeving en brede welvaart te verbeteren (zie: Perspectief 2030 (NBTC), Waardevol toerisme (RLI) en Onderzoek Maatschappelijke Waarde van Toerisme (CELTH)). Brede welvaart biedt een overkoepelend perspectief. Naast de economische focus is er steeds meer aandacht voor de ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke waarde van toerisme en recreatie. Er zijn dan ook veel koppelkansen mogelijk met andere (beleids)domeinen.

Deze omslag in denken wordt ook nadrukkelijk benoemd in de samenwerkingsagenda van de Kop. De mogelijkheden die inwoners hebben om, dicht bij de plek waar zij wonen, gebruik te maken van toeristisch-recreatief aanbod levert een positieve bijdrage aan de kwaliteit van leven, de waardering van hun eigen leefomgeving en de steun van bewoners voor de sector. Veel ondernemers bieden hun diensten en producten ook aan bewoners aan. In veel gevallen zullen vaste klanten zelfs bewoners zijn. Daarnaast zijn eigen inwoners in veel gevallen ook de belangrijkste gebruikers van de toeristische infrastructuur, zoals (gethematiseerde) wandel- en fietspaden en vaarroutes. Om meer talent op alle niveaus te behouden, is het belangrijk dat de Kop-gemeenten aantrekkelijk genoeg blijven voor talent om hier te blijven of zich hier juist te vestigen. Een diverse werkgelegenheid, de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, beschikbaarheid van woningen, het culturele aanbod en een aantrekkelijk landelijk gebied zijn onderdelen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

De ontwikkeling van toerisme en recreatie is dus geen doel op zich, maar een middel dat bijdraagt aan de leefbaarheid en brede welvaart van inwoners. De strategische opgave op het terrein van toerisme en recreatie dient dan ook benaderd te worden vanuit de kracht van de lokale identiteit; het landschap, de rijke cultuurhistorie en de iconische verhalen. Vanuit dit perspectief kunnen kansen benut worden op het gebied van toerisme en recreatie, zowel voor inwoners (met nadruk op jongeren), ondernemers, als voor het aantrekken van meer bezoekers. Die kansen sluiten aan bij het ecosysteem-denken en het toeristisch-recreatief samengesteld product waarbij omgeving, accommodatie (logies, dagrecreatie) en organisatie met elkaar in samenhang worden bekeken en versterkt.

Een sterke toerisme en recreatie sector leidt o.a. tot:

- Publieke recreatiegebieden met belevingswaarde voor eigen inwoners en bovendien aantrekkelijk voor bezoekers van verder weg.
- Voorzieningen met sociale en verenigingsfunctie aangevuld met een gastvrije functie voor bezoekers. Dit vergroot de saamhorigheid van inwoners en zorgt bezoekers van buiten.
- Het sterker verbinden van toerisme en recreatie met andere beleidsdomeinen. Denk aan natuur met bossenstrategie koppelen aan recreatieondernemers en gemeentelijke gebiedsontwikkelaars, planning van nieuwe recreatievoorzieningen die voor zowel toeristen als inwoners verrijkend zijn en ruimtelijke kwaliteit op hotspots verbeteren met belevingswaarde (bv. de parkeerplaats bij Julianadorp aan Zee en de bootterminal in Den Helder). Het toevoegen van ruimtelijke belevingskwaliteit versterkt de trots en saamhorigheid tussen mensen. In de volgende paragraaf zijn meer voorbeelden opgesteld hoe toerisme en recreatie en andere beleidsvelden elkaar versterken.

1.4 EEN INTEGRALE BLIK OP TOERISME EN RECREATIE

Nederland, en ook de Kop regio, staat voor grote opgaven met betrekking tot de toenemende druk op de ruimte. Slimme verbindingen en de juiste koppelkansen zijn dan ook essentieel bij ontwikkelingen. Dat geldt ook voor toerisme en recreatie. Deze agenda biedt houvast om een bijdrage te leveren aan de sectorspecifieke opgaven, als wel als aan bredere gebiedsopgaven om zo de brede welvaart in de regio te vergroten. Bij de ontwikkeling van toerisme en recreatie in de Kop is het dan ook van belang om, waar mogelijk, aan te haken bij al lopende ontwikkelingen. Dit vraagt om een flexibele, creatieve en bovenal gezamenlijke aanpak met de verschillende domeinen. De relaties met andere beleidsvelden worden hier beschreven¹⁾.

› **Energie en duurzaamheid**

Om de klimaatdoelstellingen te bereiken is verduurzaming van het vrijetijdsaanbod essentieel. Daar komt bij dat de consument steeds vaker om een duurzame toeristisch-recreatieve bestemming vraagt, waardoor verduurzaming de aantrekkingskracht van de regio ten goede komt. Ook wordt dit vaker verplicht in nieuwe wet- en regelgeving. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk en het oplossen van problemen rondom netcongestie.

› **Klimaatadaptatie**

Vanuit de Kop wordt ingezet op een klimaatrobuuste regio met betrekking tot hevige neerslag, langdurige droogte, extreme hitte en zeespiegelstijging. Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen waarbij de omgeving en

natuurinclusief ondernemerschap centraal staat, dragen bij aan het bevorderen van klimaatadaptatie in de regio.

› **Arbeidsmarkt en onderwijs**

De Kop wil een regio zijn die voorziet in voldoende banen en een duurzaam aanbod van voldoende en passend opgeleide werknemers heeft. De T&R sector in de Kop zorgt voor veel werkgelegenheid, maar tegelijkertijd is het arbeidstekort in deze sector ook stevig. Gezamenlijk optrekken in deze opgave is daarom van groot belang. Dit gebeurt gedeeltelijk al door bijvoorbeeld betrokkenheid van de toerisme en recreatie sector bij het regionale beroepenevenement en in het LOB-programma, maar kan nog versterkt worden door een duidelijkere invulling te geven aan het thema Leisure binnen dit programma.

› **Agribusiness**

De agribusiness is een belangrijk cluster in de Kop waarbij de focus ligt op toekomstbestendige landbouw. De koppeling met toerisme en recreatie is hierbij een belangrijke, omdat er kansen liggen voor het doorontwikkelen van kleinschalig agrotourisme binnen de Kop, zeker met het oog op de transitie van de landbouw. Zodat het toeristisch-recreatief product (zowel dagrecreatie als verblijfsrecreatie) versterkt wordt én er gewerkt wordt aan natuurontwikkeling. Hierbij kan gedacht worden aan kamperen bij de boer in combinatie met de productie van lokale producten, wat aanhaakt op het traject van de provincie Noord-Holland 'Voedsel verbindt'.

1. De beschreven relaties zijn grotendeels gekoppeld aan de thema's uit de samenwerkingsagenda 2022-2025 "Samen op Kop".

› **Wonen en werken**

Recreatieve voorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan het woon- en leefklimaat van de Kop. Het creëren van voldoende recreatiemogelijkheden in nieuwe woonwijken, zoals de realisatie van ommetjes, is daarbij een belangrijke opgave. Daarnaast liggen er kansen voor wonen door de transformatie van niet-vitale verblijfsrecreatie. Ook de ontwikkeling van groen-blauwe uitloop- en recreatiegebieden in en rondom woonwijken is een grote koppelkans. Aan de andere kant moet er ook gewerkt worden aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Zowel voor bedrijven om werkgelegenheid te creëren als voor nieuwe inwoners om te werken.

› **Mobiliteit en bereikbaarheid**

Een goede bereikbaarheid, en bijbehorende mobiliteitskeuzes, is voor inwoners en toeristen cruciaal. Dit gaat over de bereikbaarheid met het OV, mobiliteitshubs, het aantrekkelijk en beleefbaar maken van de N502 langs de kust en het verbeteren van de oost-west verbindingen. Ook het verbeteren van essentiële verbindingen is belangrijk en het aandacht blijven vragen voor vervanging van enkele vlotbruggen over het Noord Noordhollandsch Kanaal, zoals bij Burgervlotbrug. Daarnaast gaat dit ook over de wandel- en fietspaden die kernen, steden, recreatieparken, cultuur en de agrarische sector verbinden. Een ander belangrijk aandachtspunt is de ontsluiting van Texel-Den Helder, welke aandacht krijgt via het Maritiem Cluster en de Mobiliteitsaanpak Texel & Den Helder.

› **Erfgoed en cultuur**

Een belangrijk onderdeel van wat een regio aantrekkelijk maakt om te verblijven (voor inwoners en toeristen) is cultuur en erfgoed, zoals het UNESCO-werelderfgoed Waddenzee, Slot Schagen of de Stelling van Den Helder. Toerisme en recreatie zorgen er dan ook voor dat cultuur en erfgoed behouden kan worden, maar steeds vaker ook zichtbaar en beleefbaar gemaakt kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan het herbestemmen van (kleinschalige) erfgoedlocaties of het beleefbaar maken van het verhaal van de Wieringermeer of de Zijpe- en Hazepolder.

1. De beschreven relaties zijn gekoppeld aan de thema's uit de samenwerkingsagenda 2022-2025 "Samen op Kop".

1.5 PROCES EN LEESWIJZER

Proces

Deze agenda is opgesteld in samenwerking met vertegenwoordigers vanuit de toerisme en recreatie sector: ondernemersverenigingen, natuurorganisaties, dorpsraden, marketingorganisaties, ambtelijk vertegenwoordigers en andere stakeholders. Als regio opereren we immers in een speelveld met veel verschillende actoren die allemaal belang hebben bij een florerende toerisme en recreatie sector. Een gezamenlijk traject zorgt voor draagvlak en goede energie.

Allereerst heeft een schouw door de regio plaatsgevonden onder leiding van de betrokken ambtenaren en zijn we in gesprek gegaan met de verantwoordelijke bestuurders. We hebben op locatie diverse lopende ontwikkelingen besproken, evenals enkele uitdagingen die er in het gebied zijn. Vervolgens is de huidige situatie in beeld gebracht. Hierbij is gebruik gemaakt van bestaande beleidstukken en onderzoeken, aangevuld met analyses en expertise van Ginder, Han Verheijden en Rob Vrolijk.

Deze eerste bevindingen zijn gedeeld en verrijkt tijdens diverse interviews met bovengenoemde vertegenwoordigers van de sector. Meer achtergrondinformatie en duiding van de analyses is te vinden in het analysedocument.

Na de gesprekken is een eerste aanzet opgesteld. Deze aanzet is in het najaar zowel ambtelijk als bestuurlijk herhaaldelijk besproken wat heeft geleid tot een eerste concept van de agenda. Dit concept is in januari 2025 tijdens een inloopbijeenkomst voorgelegd aan stakeholders. Met deze laatste input is de conceptagenda aangescherpt en nog een keer voorgelegd aan een aantal belangrijke stakeholders. De definitieve agenda wordt voor besluitvorming voorgelegd aan de colleges en ter kennisgeving naar de Regionale Raadscommissie Noordkop gestuurd.

Leeswijzer

Na deze inleiding volgen twee hoofdstukken en de bijlagen:

- In **hoofdstuk 2** worden de kansen die er liggen in de Kop van Noord-Holland op gebied van toerisme en recreatie beschreven. Dit gebeurt zowel op het niveau van de hele Kop als per deelgebied.
- **Hoofdstuk 3** is de kern van de agenda. Hierin worden de acties beschreven die nodig zijn om de opgaven het hoofd te bieden en de kansen te verzilveren. Op de korte termijn, voor 2025 en 2026, zijn diverse acties beschreven, inclusief een inschatting van de investering en de beoogde trekker. Daarnaast is ook een doorkijkje gegeven voor de lange termijn, zodat ook richting 2040 duidelijk is wat er moet gebeuren.

Analysedocument

Aan de basis van deze agenda liggen diverse analyses van de kansen en opgaven in de Kop. Deze zijn beschreven in het analysedocument en biedt verdiepende informatie.

2 Kansen in de Kop van Noord-Holland

Aan de hand van de verschillende deelgebieden in de Kop van Noord-Holland worden de kansen die er liggen voor toerisme en recreatie beschreven.

2.1 KANSEN IN DE KOP VAN NOORD-HOLLAND

Bestemmingsontwikkeling in de Kop van Noord-Holland

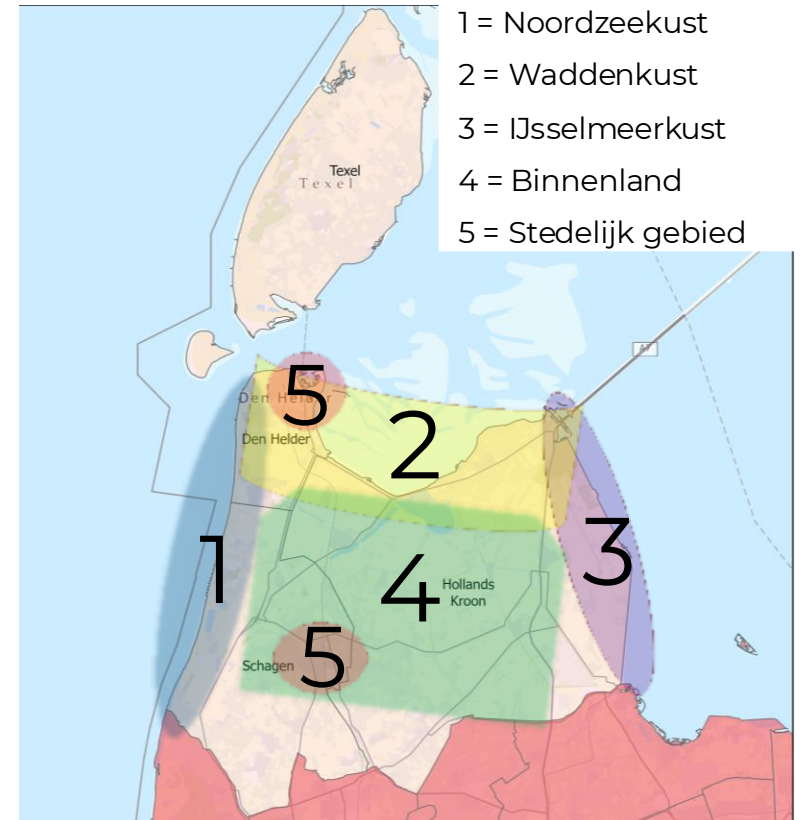
De Kop van Noord-Holland is een unieke eenheid waarbij de drie kusten (Gouden Rand) de regio omringen als een soort schiereiland. Tegelijkertijd is het een diverse regio waarin elk deelgebied zijn eigen aantrekkingskracht heeft, zoals nautische activiteiten in Den Helder, waterrecreatie in Hollands Kroon en de Westfriese cultuur in Schagen. Het geheel van de Kop biedt een compleet toeristisch-recreatief product met diverse vrijetijdslandschappen die versterkt kunnen worden en ruim 500 kilometer aan fietspaden en meer dan 600 kilometer aan wandelpaden¹⁾. Het goed onderhouden van dit netwerk en voldoende voorzieningen langs routes zijn hierbij essentieel. Het agrarische binnenland biedt potentie voor (kleinschalig) agrotourisme, en er zijn veel interessante plekken langs het water voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.

De Noordzeekust is al een populaire bestemming voor toeristen, waarbij er kansen liggen om dit toerisme over de regio te spreiden door de verbinding te leggen. Het verbinden van bestaande dagrecreatieve attracties, zowel online als offline, het verbeteren van de verbindingen tussen het binnenland en de kust en het revitaliseren van verblijfsrecreatie zijn belangrijke stappen om de Kop als bestemming te versterken. Ook een stevigere organisatiegraad is een belangrijke randvoorwaarde voor een succesvolle bestemmingsontwikkeling.

Op de komende pagina's staan eerst de kansen uitgewerkt voor de Kop op regio-niveau, en vervolgens op het niveau van de desbetreffende deelregio. De meer uitvoerige analyses van de cijfers, uitdagingen en kansen zijn te vinden in het aparte analysedocument.

1. Bron: Routenetwerken Noord-Holland, Recreatie Noord-Holland (2024)

Kaart 1: De Kop van Noord-Holland en de deelregio's. De gebiedsindeling is gebaseerd op de regionale Visie Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord.

2.2 KANSEN OP KOP-NIVEAU

Versterken van de regionale gebiedsmarketing. De Kop is een diverse regio, waar elk deelgebied zijn eigen aantrekkingskracht heeft. Samenhang tussen de deelgebied is van belang om als stevige bestemming in de markt (h)erkend te worden. Per 1 mei 2024 is de website Visit Kop van Holland gelanceerd voor regionale gebiedsmarketing. Draagvlak en herkenning is belangrijk voor een goede positionering van de Kop. De Kop fungeert als overkoepelend merk voor de verschillende deelgebieden en gemeenten, elk met hun eigen karakter en doelgroepen. Een regionale marketingorganisatie is van belang om verbindingen te leggen tussen dagrecreatie in het binnenland en verblijfsaccommodaties aan de Noordzeekust. Belangrijke activiteiten zijn het opstellen van een gezamenlijke evenementenkalender, de inzet van de kustbus, en het verbinden van ondernemers voor regio brede campagnes. Daarnaast kan zo'n organisatie een grote rol spelen in kennisdeling en dataverzameling.

Bestemmingsontwikkeling door stevige samenwerking tussen ondernemers. In een duurzame bestemming vormen ondernemers, overheid en inwoners een coalitie waarin doelgericht gewerkt wordt aan een waardevolle positie in het vrijetijdslandschap. Naast toerisme kan een initiatief namelijk ook een maatschappelijke functie als cultuur, ontmoeten of zorg hebben. Op zijn beurt maakt dit het voor de ondernemer ook interessant om in het laagseizoen omzet te kunnen genereren. Hier liggen kansen voor de toeristische platforms en afdelingen van ondernemersfederaties in de Kop om samen in op te trekken. Deze samenwerking kan zich dan richten op het signaleren van kansen en ideeën die er bij ondernemers leven, om zo toeristisch-recreatieve initiatieven verder te ontwikkelen en met elkaar te verbinden. Hiervoor is het belangrijk dat de ondernemers zich ook regionaal goed organiseren.

Ontwikkelen en professionaliseren van de Kop als bestemming waarin toerisme en recreatie de leefbaarheid bevorderen, nu en in de toekomst. Een grote uitdaging voor de ontwikkeling van de Kop is de beperkte organisatiegraad. Gemeenten en ondernemers komen moeilijk tot gedeelde afspraken, wat leidt tot weinig vooruitgang. Voor kortetermijnprojecten kan gebruik worden gemaakt van bestaande overlegstructuren om acties uit te voeren in samenwerking tussen overheid en ondernemers. Voor structurele stappen om de Kop als bestemming te versterken, is een organisatie nodig die het toeristisch-recreatieve product van de regio versterkt om zo de leefbaarheid te bevorderen. Deze organisatie opereert op mesoniveau om zo gebiedsgerichte ontwikkelingen van de grond te krijgen. Dit zou vanuit een stevige publiek-private samenwerking tot stand moeten komen met voldoende slagkracht en continuïteit. Daarnaast is het versterken van de organisatiegraad bij ondernemers ook belangrijk, bijvoorbeeld door het oprichten van een regionaal platform of een andere samenwerkingsvorm.

Data als essentieel onderdeel van bestemmingsmanagement. Een gedegen dataverzameling is van belang binnen bestemmingsmanagement, omdat het inzicht geeft in de impact van toerisme op sociaal-maatschappelijk, economisch en ecologisch vlak. Monitoring maakt het mogelijk om de effecten van toeristische interventies te volgen en te evalueren, zodat doelstellingen en ambities continu bijgestuurd kunnen worden. Ook draagt het bij aan het maken van keuzes op basis van feiten, en niet op basis van 'gevoel'. Dit proces ondersteunt de optimalisatie van toerisme, waarbij het streven is om de positieve bijdrage aan de welvaart en het welzijn van inwoners te maximaliseren.

Verbinden van aanbod aan de kust met de rest van de Kop door

verbeterde communicatie. Het is belangrijk dat de ondernemers in de sector elkaar kennen en naar elkaar doorverwijzen. Er is meer te beleven in de regio dan men vaak denkt. Op korte termijn zou online, maar zeker ook bij de balies van de hotels en vakantieparken meer promotie voor uitstapjes naar attracties, evenementen en steden in de Kop moeten worden georganiseerd. Geen kleine leaflets, maar campagnematige posters met concrete aanbiedingen. En aanvullend zou elk voorjaar een regiosafari georganiseerd kunnen worden voor alle front-office medewerkers van de vakantieparken langs een aantal dagrecreatieve trekkers. De medewerkers krijgen uitleg over (de verhalen van) het gebied en over het aanbod zelf. Zodat de verbinding tussen de vakantieparken aan de kust en het toeristisch-recreatieve aanbod in de rest van de Kop versterkt wordt. Dit zou in de toekomst door een regionale marketingorganisatie georganiseerd kunnen worden of mogelijk tijdelijk vanuit Citymarketing Den Helder.

Koppelkansen met opgaven in de Kop

Toerisme en recreatie staan niet op zichzelf en heeft veel raakvlakken met andere gebiedsontwikkelingen in de regio. Daarom kijken we hier naar mogelijke koppelkansen die er liggen voor toerisme en recreatie in relatie tot belangrijke opgaven in de Kop¹⁾.

- Ontwikkelen met oog voor de unieke kwaliteiten van de omgeving. Toerisme en recreatie leveren hier een bijdrage aan vanuit natuurinclusieve ontwikkelingen, zodat toeristisch-recreatieve initiatieven niet alleen de omgeving en het landschap beschermen, maar juist ook versterken.

1. De opgaven komen voort uit de regionale samenwerkingsagenda 2022-2025 “Samen op Kop”.

- Bijdragen aan de brede welvaart voor de inwoners van de Kop van Noord-Holland. Toerisme en recreatie draagt bij aan economisch profijt van de regio (zowel qua bestedingen als qua werkgelegenheid), maar draagt in steeds belangrijkere mate ook bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, behoud van cultuur en erfgoed, sociale samenhang en gezondheid. De impact van toerisme en recreatie op de brede welvaart van een regio wordt steeds groter en belangrijker.
- Goede bereikbaarheid. Een goede bereikbaarheid (o.a. met het openbaar vervoer) is essentieel voor toerisme in de Kop. Daarnaast zorgt een fijnmazige recreatieve infrastructuur voor betere verbindingen in de regio en levert profijt op voor zowel inwoners van de Kop als toeristen. Deze verbindingen kunnen voor een deel bestaan, omdat toeristen voor extra draagvlak zorgen. Aan de andere kant zorgt toerisme ook voor extra druk op de infrastructuur in het hoogseizoen, wat het belangrijk maakt om samen op te trekken om de mobiliteitsopgave in de regio aan te pakken, bijvoorbeeld rondom de ontsluiting van Texel-Den Helder en het verbeteren van de oost-west verbinding.
- Voldoende duurzame energie. Het stimuleren van verduurzaming van de sector is een belangrijke koppelkans, bijvoorbeeld door het circulair en energieneutraal maken van verblijfsaccommodaties, maar ook door het verminderen van de uitstoot van toeristisch-recreatief vervoer. Dit kan bijvoorbeeld door het zorgen voor voldoende oplaadpunten voor elektrisch vervoer, waar de inwoners ook van profiteren.

- › De ecologie en economie van het Waddengebied op een hoger plan brengen. Vanuit toerisme en recreatie is het vergroten van de beleefbaarheid van de Waddenkust een belangrijke kans. Als onderdeel van het bredere gebiedsprogramma wordt daarom met partners ingezet op het ontwikkelen van het Rondje Waddenbaai.
- › Voldoende beschikbare werknemers. Toerisme en recreatie leveren een positieve bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de regio om te vestigen, zowel voor het bedrijfsleven als voor nieuwe werknemers om in de regio te wonen en werken. Daarnaast liggen er nog kansen om vaker gezamenlijk op te trekken om de sector ook afdoende in beeld te krijgen bij arbeidsmarktontwikkelingen in de regio, zoals het beroepenmagazine.
- › Doorontwikkelde duurzame en vitale landbouw. De transitie van de landbouw biedt kansen voor vormen van agrotourisme en toeristisch-recreatieve nevenactiviteiten bij landbouwbedrijven.
- › Toeristen voelen zich hier thuis. De gastvrijheid van toeristisch-recreatieve ondernemers, evenals het vertellen van verhalen uit de regio dragen bij aan het gevoel van welkom wat toeristen ervaren als ze in de regio recreëren. Inwoners spelen hierbij een belangrijke rol als ambassadeurs van de regio. Ook toegankelijke cultuur is belangrijk om zowel inwoners als toeristen aan te spreken en het verhaal van de regio

mee te geven. Bijvoorbeeld door het organiseren van museum- of theatermaanden waarmee inwoners en scholieren in aanraking komen met cultuur. Zo ontstaat een aantrekkelijke culturele agenda voor en door inwoners, wat ook aansprekend is voor toeristen.

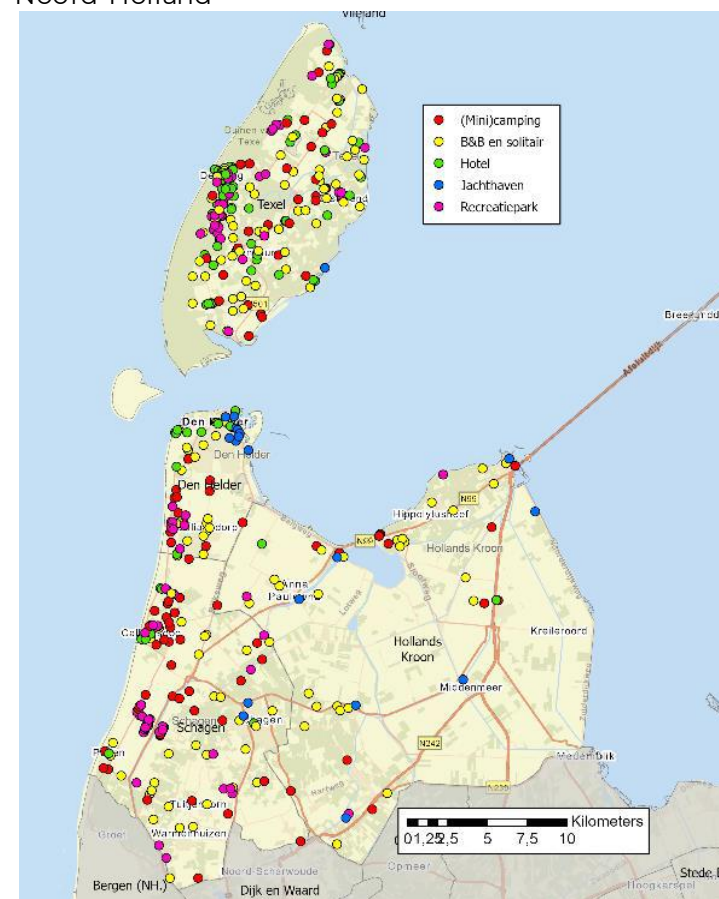
- › Het IJsselmeergebied steviger op de kaart te zetten als het blauwe hart van Nederland. Toerisme en recreatie kan hier aan bijdragen door het beleefbaar maken van de IJsselmeerkust, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een durfsportlocatie, in samenwerking met de uitwerking van de Kustvisie IJsselmeerkust.
- › Ruimte voor rust en reuring. Toeristisch-recreatieve aanbod-ontwikkeling, passend bij de DNA van de regio, draagt bij aan diversiteit van het aanbod en spreiding van toerisme en recreatie. Zodat op verschillende plekken ruimte ontstaat voor rust en reuring.
- › Voldoende woningen van goede kwaliteit. Recreatiemogelijkheden hebben een grote invloed op de kwaliteit van de woon- en leefomgeving voor inwoners en maken de regio aantrekkelijker om er te wonen en werken. Daarnaast biedt de transformatie van niet-vitale vakantieparken ook kansen voor de woningbouwopgave.

Kansen voor verblijfsrecreatie in de Kop

Versterken en vitaliseren verblijfsrecreatie. Verblijfsrecreatie levert een positieve (economische) impuls aan banen in de regio, maar ook aan voorzieningen waar inwoners gebruik van maken. Toeristen zorgen namelijk voor extra draagvlak, zodat voorzieningen in stand gehouden worden. Zo zien we bijvoorbeeld in toeristische plaatsen als Julianadorp en Callantsoog dat het voorzieningenniveau veel hoger ligt t.o.v. het gemiddelde van Nederland of van de provincie Noord-Holland. Door toerisme kunnen hier meer supermarkten open blijven en is er ook meer horeca en detailhandel. De verwachting van het NBTC is dat zowel het inkomende toerisme als het binnenlandse toerisme de komende jaren blijft groeien.

Dit betekent dat verblijfsrecreatie in de Kop van Noord-Holland de kustregio hier van kan profiteren. Wat betreft aanbod is er momenteel al veel in de Kop, met name aan de Noordzeekust. Dit aanbod is vooral “mainstream” aanbod, zoals recreatiewoningen op standaard parken, inclusief voldoende tweede woningparken, en campings op efficiënt verkavelde kampeerterreinen. De focus van de regio ligt met name op het revitaliseren van bestaande recreatiegebieden. De kansen liggen dan ook bij het upgraden of (gedeeltelijk) herontwikkelen van bestaande recreatieparken. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de verblijfsrecreatierterreinen die qua vernieuwing en innovatie achterblijven en op toeristisch-recreatief onaantrekkelijke plekken liggen. Deze terreinen raken sneller onder invloed van woon- en huisvestingseconomie, zoals permanente bewoning en de huisvesting van arbeidsmigranten.

Kaart 2: Overzicht verblijfsaanbod de Kop van Noord-Holland

Bron: data Vitaliteitsonderzoek Kop van Noord-Holland

Sturen op nieuwe ontwikkelingen. Een divers en vitaal aanbod aan verblijfsaccommodaties is belangrijk voor een sterke regio. Naast het vitaliseren van bestaand is het ontwikkelen van passend aanbod ook kansrijk, mits de markt hier ook potentie in ziet. Dat begint met het integraal bepalen van de juiste ontwikkeling op de juiste plaats, waarbij we kritisch zijn op de ontwikkeling van verroompottisering. Waar mogelijk moeten keuzes verankerd worden in omgevingsplannen. Maar ook de keuze van de juiste initiatiefnemers kan daarbij helpen. Niet projectontwikkelaars, maar recreatie- en hotelondernemers zouden moeten worden gestimuleerd. De regio Noord-Holland-Noord blijft inzetten op het versterken en verbeteren van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie. Via gebiedsontwikkeling kan nieuwe verblijfsrecreatie, zoals bijzondere groepsaccommodaties of (natuur)campings een rol spelen bij het verfraaien van het kustlandschap. Ook kan de eilandenstructuur op enkele sleutelplekken teruggebracht worden met een beleefbaar nollenlandschap, kwelwater, duingebieden, afgewisseld met polders, cultureel erfgoed en speelnatuur (bron: Regionale Visie Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord, 2017).

Een belangrijk uitgangspunt bij nieuwe verblijfsrecreatieontwikkelingen is dat de ontwikkeling van toegevoegde waarde voor de omgeving en de samenleving is en dat het de diversiteit van het aanbod bevordert (zie ook het ontwikkelkader NHN).

Vanuit relevante trends en ontwikkelingen en de verschillende kwaliteiten van het landschap in de Kop zien we verschillende gebiedsgerichte kansen:

- › Campertoerisme: met name bij de kernen Schagen, Den Helder en Den Oever en op enkele locaties aan of nabij de kusten.
- › Agrotourisme, zoals boerencampings of een B&B: op actieve boerderijen in het binnenland van de Kop.
- › Natuurkampeerplekken, zoals cabiner en andere creatieve concepten: op diverse plekken in de polder en mogelijk in het achterland van de IJsselmeerkust. Centraal staat het principe van 'back to nature'.
- › Micro resorts, kleinschalig concepten waarbij de beleving van een hotel, lodge en camping samen komt met de natuurlijke omgeving: aan de kust of in gebiedsontwikkelingen aan de kust.
- › Groepsaccommodaties: in de kernen of op het platteland bij toeristisch-recreatief aantrekkelijke locaties.

2.3 KANSSEN PER DEELREGIO: NOORDZEEKUST

Versterken van identiteit verschillende kustplaatsen (o.a. “eiland-gevoel”). Een kans voor het aantrekkelijker maken van de kustplaatsen in de Kop is om in te zetten op de onderscheidende profielen, aansluitend bij de aanbevelingen uit het rapport Keuze aan de Kust van IMA over de identiteiten van de Noord-Hollandse kustplaatsen. Enkele kustplaatsen, zoals Callantsoog en Huisduinen, waren oorspronkelijk eilanden. Het zichtbaar en beleefbaar maken van de oude eilandvorm is een mooi uitgangspunt voor de profilering van deze plaatsen. Op korte termijn kan in de informatie en aankleding van het aanbod deze verhaallijn sterker worden benadrukt. Denk bijvoorbeeld aan menukaarten waarop de oude contouren van het eiland staan afgedrukt. Op lange termijn kan in landschappelijke en stedenbouwkundige plannen meer aandacht komen voor de oude eilandstructuur (zoals bijvoorbeeld de Spinola route in Breda, of de markering van de brandgrenzen en vuurlinies in Rotterdam en Nijmegen). Ook het versterken van de dorpshearten maakt onderdeel uit van het herstellen van de identiteit van de kustplaatsen, bijvoorbeeld het versterken van het dorpsheart in Julianadorp of Petten waar door kustversterking een nieuwe situatie is ontstaan.

Verbinding leggen achterland, door een fraai overgangsgebied tussen harde landbouw en de dijk/kust. Om de fiets- en wandelroutes spannender en meer beleefbaar te maken en meer verbinding te creëren tussen het achterland en de kust, is het kansrijk om de natuur- en landbouwgebieden in de duinzoom te ontwikkelen met recreatief medegebruik. Onderdeel hiervan is ook het opwaarderen van de noord-zuid verbinding van Petten naar Den Helder, zoals ook beschreven in de

samenwerkingsagenda Samen op Kop en aansluitend op de mobiliteitsopgave in de regio. Dit kan ontwikkeld worden tot een kust boulevard die zowel de duinen als de polder accentueert in beleving en wat een vrij liggend fiets- en wandelpad bevat. Langs deze boulevard zouden een aantal west-oost knooppunten toegevoegd kunnen worden, om ook de verbinding met het achterland te versterken. Daarnaast liggen er ook kansen voor natuurontwikkeling in relatie tot nieuwe landgoederen. Particulieren kunnen hierbij een nieuw landgoed ontwikkelen, waar natuur op het terrein ontwikkeld wordt. Openstelling voor recreatie is hierbij een voorwaarde. Er zijn diverse subsidie-mogelijkheden, zoals Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL).

2.5 KANSSEN PER DEELREGIO: IJSSELMEERKUST

Natuur- en/of agrarische ontwikkeling koppelen aan R&T. De IJsselmeerkust heeft een 'harde' uitstraling en het directe achterland biedt weinig recreatieve opties. De bosgebieden aan de zuidzijde van Den Oever vormen een landschappelijke uitzondering. De toeristisch-recreatieve potentie zit vooral in de kleinschaligheid en de koppeling met het agrarische achterland. De uitdaging is om de IJsselmeerkust en het achterland op termijn beleefbaarder te maken, bijvoorbeeld door het verbreden van het aanbod met recreatieve functies door agrarische bedrijven achter de dijk. Dit kan variëren van boerderijbezoeken en plukdagen tot kleinschalige verblijfs-accommodaties zoals bed & breakfasts of mini-campings. Door samen te werken met natuurorganisaties kunnen deze bedrijven ook natuurontwikkeling integreren, wat de belevingswaarde voor bezoekers verhoogt. Dit biedt niet alleen extra inkomsten voor boeren, maar versterkt ook de toeristische aantrekkingskracht van het gebied.

Beleefbaar maken IJsselmeerkust. De IJsselmeerkust is nog vooral een grote dijk en in het kader van de kustveiligheid is dat moeilijk te veranderen. Toch zijn er wel, op beperkte schaal, kansrijke opties. Zo wordt in de Kustvisie IJsselmeerkust de ambitie uitgesproken om de kustlijn te ontwikkelen als durfsportlocatie. Ook wordt in deze visie het verbeteren van het routenetwerk voor wandelen en fietsen benoemd, wat kansrijk is voor de verbinding vanuit Medemblik en voor de belevingswaarde van de Wieringermeer. Daarnaast liggen er kansen voor het ontwikkelen van het gebied rondom het Dijkgatbos en het Robbenoordbos. Het aantrekkelijk maken van de omgeving door het vergroten van de belevingswaarde (i.c.m. natuurontwikkeling, of juist het

verbreden van de landbouw functie, etc.) is ook kansrijk. Evenals een onderzoek naar de mogelijkheden voor (kleinschalige) verblijfsrecreatie langs deze kust.

Werkhaven de Oude Zeug (1999), uit de collectie Regionaal Archief Alkmaar.

2.6 KANSEN PER DEELREGIO: STEDELIJK GEBIED

In Den Helder kansen voor versterken stedelijk toerisme. Den Helder, als grootste stad van de Kop, heeft veel potentie als dagbestemming door zijn musea, winkels, horeca, erfgoed en evenementen zoals Sail. Om deze aantrekkingskracht te vergroten, is het belangrijk dat het bestaande aanbod doorontwikkelt wordt en het verhaal van Den Helder vertelt wordt aan de hand van het beleefbaar maken van erfgoed. Ook het ontwikkelen van een slechtweervoorziening is kansrijk. Dit vergroot de jaarrond aantrekkelijkheid van zowel de stad als de regio. Een nieuwe commerciële leisure-functie, zoals een Family Entertainment Centre (FEC), kan een waardevolle aanvulling zijn op bestaande attracties zoals het Marinemuseum en Fort Kijkduin. Door deze voorziening te situeren op een toegankelijke locatie nabij de boot naar Texel, het stadscentrum en Willemsoord, wordt de stad aantrekkelijker voor zowel toeristen als inwoners. Het betrekken van marktpartijen via een bidbook-procedure kan bijdragen aan een succesvolle realisatie van dit project.

In Schagen kansen voor seizoenverbreding. Schagen beschikt over een gezellig historisch centrum met onder andere de muziektuin, de Westfriese markt, De Grote Kerk met de horeca eromheen en het Makadocentrum, een oud slot en een museum met verhalen over de streek. Als dit stedelijke culturele aanbod meer gericht zou worden op toerisme kan de horeca en de retail van Schagen goed inspelen op die bezoekersstromen en krijgt dit aanbod ook weer eigen, autonome aantrekkingskracht (bekendheid). Ook zou het ontwikkelen van kleinschalige stedelijke dagattracties, bij voorkeur geschikt voor slechtweer, de aantrekkingskracht bevorderen. Hierbij kan gedacht

worden aan een combinatie van een informatiepunt en museum. Met als doel om Schagen als dagbestemming op de kaart te zetten: een leuke combinatie tussen winkelen, horeca en cultuur snuiven, ook buiten het hoogseizoen om.

Vergroten verblijfs capaciteit, gericht op uniek en kleinschalig verblijf. Zowel Schagen als Den Helder zijn aantrekkelijk als bestemming voor een 'weekendje weg'. De aanwezigheid van kleinschalig en bijzonder logies kan hierbij helpen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan overnachten in militair erfgoed op de Marinewerf of drijvend erfgoed. Het opzetten van kleinschalige logies in erfgoed of authentieke panden in de steden kan aantrekkelijk worden gemaakt binnen de omgevingsplannen. Dit omvat het vereenvoudigen van vergunningprocedures en het bieden van financiële stimulansen zoals subsidies en belastingvoordelen voor renovaties die de historische waarde behouden. Deze vormen van logies hebben veel een eigen trekkracht, en zo worden de steden aantrekkelijker voor een kort verblijf.

2.7 KANSEN PER DEELREGIO: BINNENLAND

Combineer recreatie bij agrariërs met natuurontwikkeling (toeristisch medegebruik). Een groot deel van de Kop is agrarisch buitengebied en de agrarische sector heeft dan ook een belangrijke positie. Voor de agrarische sector liggen er wel kansen om activiteiten in deze sector ook te verbreden naar toerisme en recreatie, middels uitbreidingen en nieuwe kleinschalige initiatieven bijvoorbeeld bij vrijkomende agrarische bebouwingen (VAB's). Dit is zowel een economische kans en een verrijking van het toeristisch-recreatieve aanbod, als ook nodig vanuit een gebrek aan bedrijfsopvolging, schaalvergroting (waardoor kleine bedrijven neveninkomsten zoeken) en afwegingen over verdien capaciteit per hectare. Dit kan niet onbeperkt groeien en er zal ook een afwegingskader moeten komen om te bepalen welke ontwikkelingen van toegevoegde waarde zijn. Ook blijft de intentie dat de regio het grootste aaneengesloten bloemenbollengebied blijft, vanwege de toeristische aantrekkingskracht van dit gebied. Dit kan gekoppeld worden aan de ontwikkeling van het landschap, lokaal ondernemerschap en recreatief medegebruik bij natuurontwikkeling.

Verbindingen Wieringen en Wieringermeer met de rest van de Kop.

Het voormalige eiland Wieringen biedt een toeristisch-recreatief aantrekkelijke omgeving: het is een voormalig eiland, is glooiend en er zijn kronkelende weggetjes met haagbeplanting (de 'holle weggetjes' van Wieringen). Het is nu al plezierig om er te fietsen of wandelen. Het is wel belangrijk dat het verhaal van Wieringen beter zichtbaar en beter beleefbaar wordt in het landschap. Ook de Wieringermeer, een vrij jonge polder, heeft de potentie om zich te ontwikkelen. Hier liggen met name

kansen op het gebied van agrotourisme, om dit polderlandschap ook toeristisch-recreatief aantrekkelijk te maken. Bijvoorbeeld door het creëren van boerenrustpunten. Het leggen van de verbinding met de rest van de Kop is van groot belang, zodat deze landschappelijke iconen beter bekend en bezocht worden.

Den Oever en Den Helder als scharnier tussen vaaromgevingen. Het netwerk van vaarwegen binnen de Kop van Noord-Holland is bescheiden van omvang, variatie onderweg en ook qua gebruik. Desondanks is de ontwikkeling van een kleinschalig vaarnetwerk aan de zuidzijde van Den Helder en de oostelijke zijde van Schagen, gericht op de groeiende sloepenmarkt, wel degelijk kansrijk. Dit netwerk moet bestaan uit meerdere vaarcircuits van 1 à 2 uur, zodat sloepvaren een aantrekkelijk onderdeel wordt van een meerdaags verblijf aan het strand of in het achterland. De steden zijn dan de uitvalsbasis voor een route door het binnenland over het water. Op termijn zou dit ook uitgebreid kunnen worden met een rondje Noordkop, waarbij de koppeling gelegd kan worden met zoetwatervraagstukken vanuit de Aanpak Landelijk Gebied.

A large flock of seagulls is captured in flight over a body of water. The birds are scattered across the frame, with some in the foreground and others further back. The sky is filled with soft, white clouds, and the water below reflects the light. The overall scene is dynamic and natural.

3 Uitvoeringsagenda

In dit hoofdstuk wordt beschreven waar we de komende jaren als regio op in gaan zetten. Als eerste worden acties op de korte termijn beschreven en vervolgens wordt ook vooruitgekeken naar de langere termijn.

3.1 WAT GAAN WE DOEN OP DE KORTE TERMIJN?

Kansen Kop-breed

- Versterken van de regionale gebiedsmarketing.
- Bestemmingsontwikkeling door stevige samenwerking tussen ondernemers.
- Ontwikkelen en professionaliseren van de Kop als bestemming waarin toerisme en recreatie de leefbaarheid bevorderen, nu en in de toekomst.
- Verbinden van aanbod aan de kust met de rest van de Kop door verbeterde communicatie.

Acties

Opzetten van een regionale destiniemarketingorganisatie (DMO). Een regionale DMO met een structureel budget voor de marketing van bestemmingen is belangrijk voor (deel)bestemmingen om consistent en doelgericht te investeren in promotieactiviteiten, productontwikkeling, merkopbouw en het aantrekken van doelgroepen. En om het recreatieve, culturele en evenementenaanbod in de regio digitaal te ontsluiten, wat zowel voor inwoners als toeristen interessant is. Het budget moet niet alleen voldoende zijn om lopende marketingcampagnes te ondersteunen, maar ook flexibel genoeg om in te spelen op nieuwe kansen en uitdagingen. Dit helpt om ook in de toekomst de juiste mensen op de juiste locaties te krijgen.

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* Gemeenten samen met ondernemers. Op korte termijn blijven de gemeenten inzetten op de regiomarketing via Visit Kop van Holland. Op middellange termijn is het wenselijk om dit onder een DMO te laten vallen.

Verkennen van een verdere samenwerking tussen ondernemers op regioniveau. De samenwerking tussen de verschillende toeristische ondernemersorganisaties in de drie gemeenten kan verder versterkt worden,

bijvoorbeeld door de oprichting van een regionaal platform. Zodat op de korte termijn deze organisaties concrete acties kunnen oppakken, zoals het organiseren van de gebiedssafari of kennissessies over duurzaamheid of personeelswerving. Op de lange termijn kan dit doorgroeien naar een volwaardige gesprekspartner of klankbordgroep voor de mogelijk toekomstige marketing- en/of ontwikkelorganisatie op regioniveau.

- *Termijn:* Korte en lange termijn.
- *Kartrekker:* Ondernemersfederaties/vertegenwoordigers (T&R afdeling).

Opzetten en uitvoeren regionale monitor impact van toerisme. Een gedegen dataverzameling is van belang binnen bestemmingsmanagement, omdat het inzicht geeft in de impact van toerisme op sociaal-maatschappelijk, economisch en ecologisch vlak. Monitoring maakt het mogelijk om de effecten van toeristische interventies te volgen en te evalueren, zodat doelstellingen en ambities continu bijgestuurd kunnen worden (zie bijlage 2 voor meer informatie)

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* Gemeenten.

Uitvoeren periodiek onderhoud van regionale wandel- en fietspaden, met aandacht voor toegankelijkheid. Het op orde brengen van de basis is belangrijk voor het toeristisch-recreatieve product. Blijvend inzetten op onderhoud is daarom essentieel, evenals het toegankelijk maken van paden, bijvoorbeeld voor mensen in een rolstoel.

- *Termijn:* Doorlopend.
- *Kartrekker:* Gemeenten.

Onderzoeken extra mogelijkheden voor rustplekken langs routes, zoals bankjes en prullenbakken. Hoewel er in de regio veel routes zijn, moeten deze meer 'aangekleed' en beleefbaar worden. Dit betekent dat we niet alleen kijken naar de aanwezigheid van de routes zelf, maar ook naar hoe we deze routes aantrekkelijker en gebruiksvriendelijker kunnen maken. Door extra rustplekken toe te voegen, zoals bankjes en prullenbakken, kunnen wandelaars en fietsers op een comfortabele manier van de omgeving genieten. Dit verhoogt de algehele beleving en maakt de routes toegankelijker voor een breder publiek.

- › *Termijn:* Doorlopend.
- › *Kartrekker:* Gemeenten, i.s.m. ondernemers.

Toerisme en recreatie integraal onderdeel maken van grotere ontwikkelingen. In de Kop zijn er veel ontwikkelingen gaande, o.a. op het gebied van woningbouw, mobiliteit en energie. Het is belangrijk dat toerisme en recreatie op deze ontwikkelingen aangehaakt wordt, zodat de belangen van toeristen ook voldoende geborgd worden. Dit gaat over grotere gebiedsontwikkelingen, maar ook over ontwikkelingen die vanuit andere opgaven worden gestart. Daarnaast zorgt dit ervoor dat bepaalde onderwerpen op de agenda gezet kunnen blijven worden, zoals de bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

- › *Termijn:* Doorlopend.
- › *Kartrekker:* Gemeenten

Kansen Kop-breed - verblijfsrecreatie

- Versterken en vitaliseren van verblijfsrecreatie
- Sturen op nieuwe ontwikkelingen

Acties

Ontwikkelen langetermijnstrategie voor bestaande verblijfsrecreatie. De focus van de regio ligt op het versterken en vitaliseren van bestaand aanbod en minder op het ontwikkelen van nieuw aanbod. Een langetermijnstrategie is essentieel om enerzijds in te zetten op het revitaliseren van perspectievolle parken en anderzijds bij parken met beperkt tot geen toeristisch perspectief de mogelijkheid voor transformatie te onderzoeken, bijv. naar wonen of natuur. Het invoeren van een compensatie- of uitkoopfonds voor eigenaren van parken met geen perspectief kan een onderdeel zijn van deze langetermijnstrategie.

- › *Termijn:* Korte termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeenten.

Versterken bestaande verblijfsclusters. We kiezen ervoor om ontwikkelenergie als eerste in bestaande verblijfsclusters in te zetten, zodat de kwaliteit van deze clusters verbetert en een eigen identiteit ontstaat. Dit betekent dat we toewerken naar een hoogwaardige uitstraling van bestaande clusters en toegankelijke natuur- en landbouwgebieden die eromheen liggen met belevingswaarde, zodat de terreinen samen met de omgeving vitaal worden.

- › *Termijn:* Korte termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeenten.

Maatwerk bieden voor vitalisering verblijfsrecreatie. Voor niet-vitale verblijfsrecreatie kiezen we voor functie-transformatie, vanuit de één park, één plan benadering. Wanneer er geen recreatieve toekomst meer mogelijk is voor een terrein, dan onderzoeken we wat de beste functie in de toekomst kan worden. Daar waar waardevermeerdering van de grond en opstallen optreedt door de functie-transformatie verkennen we hoe een (verevenings)fonds kan bijdragen om onrendabele zaken elders in de omgeving te financieren.

- › *Termijn:* Doorlopend.
- › *Kartrekker:* Gemeenten.

Opstellen toetsingskader voor minicampings in de regio, met extra aandacht voor het onderscheidende concept. Minicampings tot 25 plaatsen bedienen een belangrijke doelgroep in de Kop en zijn belangrijk voor de diversiteit in het aanbod. Daarom willen we de minicampings tot 25 plaatsen zoveel mogelijk behouden. We werken alleen mee aan een uitbreiding als dit een onderscheidend concept is en bijdraagt aan het diverse aanbod, bijvoorbeeld door deze in te richten als locaties voor plattelands- en erfgoedbeleving.

- › *Termijn:* Korte termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeenten, om dit te verankeren in het lokale beleid.

Opstellen heldere ruimtelijke en kwaliteitseisen bij nieuwe verblijfsontwikkelingen. Nieuwe verblijfsrecreatieontwikkelingen dienen te starten vanuit een helder landschapsconcept (bijvoorbeeld door een beeldkwaliteitsplan als vereiste te stellen) en we hebben extra aandacht voor kwaliteit in architectuur, verbinding met erfgoed en dooradering van groene structuren. Dit is in lijn met de ontwikkelstrategie uit de regionale visie verblijfsrecreatie voor de Noordkust. Bij een nieuwe recreatieve ontwikkeling zal – in de meeste gevallen – een nieuw omgevingsplan moeten worden vastgesteld teneinde de ontwikkeling mogelijk te maken. Om ongewenst gebruik te voorkomen, is het ook noodzakelijk om strenge regels te stellen – en te handhaven – op de bebouwingsmogelijkheden. Hoe groter de objecten op grond van het omgevingsplan mogen zijn, hoe groter de kans bestaat dat deze oneigenlijk worden gebruikt. Door in het omgevingsplan te werken met verschillende typen van “verblijfsrecreatie”, waarbij per type de koppeling wordt gemaakt naar de ter plaatse toegestane objecten (enkel tenten, chalets of ook recreatiewoningen), kan strijdig gebruik aan de voorkant worden tegengegaan.

- › *Termijn:* Korte termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeenten.

Kansen Noordzeekust

- Versterken van identiteit verschillende kustplaatsen (o.a. “eilandgevoel”)

Acties

Organiseren jaarlijkse regiosafari en kennissessies. Het verbinden en kennen van het bestaand aanbod is belangrijk. Hiervoor organiseren we een jaarlijkse regiosafari met front-office medewerkers. Ieder voorjaar kunnen front-office medewerkers van hotels, campings, bungalowparken en toeristische i-punten deelnemen aan een mini-regiosafari. Hierbij reizen ze in een of twee touringcars door het gebied en bezoeken ze 6-7 belangrijke dagrecreatieve, natuurlijke en culturele trekpleisters. Tijdens deze bezoeken krijgen ze uitleg en worden er onderweg in de bus verhalen en informatie gedeeld over de omgeving, zoals de landbouw (bollenteelt), natuur, beste stranden, verleden en toekomst. Daarnaast worden er ook inhoudelijke kennissessies over diverse onderwerpen georganiseerd, zoals rondom duurzaamheid of natuurinclusief ondernemen. Dit initiatief, georganiseerd door een (toekomstige) regionale marketingorganisatie van de Kop, helpt medewerkers om beter geïnformeerd te zijn en gasten beter te kunnen adviseren. Op korte termijn kan dit mogelijk georganiseerd worden door Citymarketing Den Helder.

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* In eerste instantie CityMarketing Den Helder, later wordt dit opgepakt door een regionale marketingorganisatie.

Aanstellen inhoudelijk regisseur voor de uitwerking en concretisering van onderscheidende profielen van de kustplaatsen. Dit is in eerste instantie een creatief proces, waarbij de regisseur samen met ondernemers en inwoners aan de slag gaat om de kustplaatsen beter zichtbaar en beleefbaar te maken. Deze persoon gaat concreet aan de slag met de uitwerking, vormgeving van bestaande thema's en het benoemen en vormgeven van nieuwe thema's. Acties die beschreven staan in de Gebiedsvisie Duinzoom kunnen op deze manier ook tot uitwerking gebracht worden. De regisseur biedt training en ondersteuning aan ondernemers bij het integreren van thema's in hun producten, diensten en marketingstrategieën. Ook werken we op basis van de onderscheidende profielen aan het aantrekkelijker maken van de kustdorpen samen met inwoners. Denk hierbij aan het realiseren van aantrekkelijkere publieke dorpse verblijfsruimtes zoals 'het dorpsplein met de fontein', straatmeubilair zoals bankjes, plantenbakken en sterkere dorpse oriëntatie in bv. Petten en Julianadorp.

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* Gemeenten stellen een inhoudelijk regisseur op projectbasis aan.

Kansen Waddenkust

- Recreatieve potentie voor Waddengebied voor kleinschalige recreatie en specifieke doelgroepen versterken door:
 - Potentie Amstelmeer als zelfstandig watersportgebied
 - Gebied tussen Den Oever en Wieringen is fraai en geschikt voor extensieve recreatie (wandelen en fietsen)

Acties

Stel een masterplan recreatieve ontwikkeling (focus op watersport) op voor het Amstelmeer.

Het Amstelmeer vormt een potentieel zeer krachtige watersport-omgeving die vraagt om verdere ontwikkeling. Stel hiervoor een masterplan recreatieve ontwikkeling op, waarbij oevers en water worden verkend op mogelijkheden, beleidsmatige ruimte, eigendommen, beperkingen vanuit natuurwaarden en kansen voor nieuwe doelgroepen en nieuwe gebruiksvormen (zoals e-foilen). Stel deze samen op met ondernemers, inwoners en TBO's. De scenariostudie Amstelmeer Waterrijk uit 2020 vormt hiervoor de basis.

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon.

Verkennen mogelijkheden extensieve vormen van recreatie aan de Waddenbaai.

Het doel is om de Waddenkust meer beleefbaar te maken voor bezoekers. Dit is een uniek gebied dat momenteel nauwelijks beleefbaar is. Dit doen we samen met de betreffende TBO's en op een kleinschalige wijze die passend is bij het gebied. Denk bijvoorbeeld aan

het bijwonen van vogelshows in Hollandse luchten of op 'pad met een ranger'. Maar ook het ontwikkelen van (fiets)routes op de dijk en direct langs het Wad, uitkijkpunten en wadloop-paden zijn belangrijk voor de beleefbaarheid (denk aan project Rondje Waddenbaai). We sluiten aan op lopende projecten, zoals Rondje Waddenbaai en Mee met de Zee.

- *Termijn:* Korte termijn.
- *Kartrekker:* gemeente Den Helder en Hollands Kroon, in nauwe samenwerking met Visit Wadden en relevante TBO's en natuurorganisaties.

Kansen IJsselmeerkust

- Beleefbaar maken IJsselmeerkust

Acties

Beleefbaar maken IJsselmeerkust. Juist op deze locatie is er veel potentie voor oeverrecreatie en durfsporten (denk aan kitesurfen en foilen). We voeren het gesprek met Rijkswaterstaat om de mogelijkheden voor ontwikkeling te onderzoeken. Ook het gebied rondom het Robbenoordbos en Dijkgatbos is interessant voor recreatieve ontwikkeling.

- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon, in samenwerking met Rijkswaterstaat.

Kansen stedelijk gebied

- Vergroten verblijfs capaciteit, gericht op uniek en kleinschalig verblijf.
- In Schagen kansen voor seizoensverbreding
- In Den Helder kansen voor versterken stedelijk toerisme

Acties

Aantrekkelijk maken randvoorwaarden opstarten kleinschalige logies in bijzondere locaties. Richt de omgevingsplannen dusdanig in dat het aantrekkelijk wordt voor het opzetten van kleinschalige logies in erfgoed of authentieke panden in de steden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het militair erfgoed op de Marinewerf of drijvend erfgoed. Dit omvat het vereenvoudigen van vergunningprocedures en het bieden van

financiële stimulansen zoals subsidies en belastingvoordelen voor renovaties die de historische waarde behouden. Deze vormen van logies hebben veel een eigen trekkracht, en zo worden de steden aantrekkelijker voor een kort verblijf ('weekendje weg').

- › *Termijn:* Korte termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Den Helder en Schagen.

Verken mogelijkheden voor een erfgoed museum om het verhaal van Schagen en de Kop te vertellen.

Verken de mogelijkheid om een heritage center naar Britse stijl te ontwikkelen in Schagen. Dit is een combinatie van een bezoekerscentrum en museum, en tevens de uitvalsbasis voor een bezoek aan de regio. In Schagen kan de nadruk liggen op de inpoldering en de oorsprong van de welvaart. Op deze wijze wordt Schagen voor zowel toeristen als lokale bewoners aansprekender, en is de regio een interessante attractie (en bezoekersmotief) rijker. De eerste stap is om als gemeente in gesprek te gaan met de huidige musea of er interesse is. Daarna zou met een geïnteresseerde partij een programma van eisen opgesteld kunnen worden.

- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Schagen samen met de culturele sector.

Verken de mogelijkheden voor een slechtweer-voorziening in Den Helder. Ontwikkel een extra slechtweervoorziening in Den Helder, gericht op het vergroten van de aantrekkingskracht van de stad voor zowel toeristen als inwoners. Realiseer een nieuwe commerciële leisure-functie

als aanvulling op bestaande attracties zoals het Marinemuseum en Fort Kijkduin. Overweeg hierbij een Family Entertainment Centre (FEC) en/of een leisure formule die aansluit bij het karakter van Den Helder. Kies een locatie op loopafstand van de boot naar Texel, het stadscentrum, en Willemsoord om maximale toegankelijkheid te garanderen. Betrek marktpartijen bij dit project, bijvoorbeeld via een bidbook-procedure met scherpe en uitnodigende criteria, en zorg ervoor dat deze voorziening ook een meerwaarde biedt voor de lokale bevolking.

- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Zeestad, samen met gemeente Den Helder

Beleefbaar maken van de Stelling van Den Helder. Rondom de Stelling van Den Helder wordt ingezet op het versterken van dit erfgoed en het zichtbaar te maken in de stads- en landschapsbeleving. Dit doen we door het ontwikkelen van beleefbare recreatieve routes langs de Stelling.

- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Den Helder.

Kansen binnenland

- Combineer recreatie bij agrariërs met natuurontwikkeling (toeristisch medegebruik)
- Verhaal van Wieringen vertellen en verbinden

Acties

Beleefbaarder en toegankelijker maken van de Wieringermeer (als onderdeel van de Zuiderzeewerken). Wieringermeer is een bijzonder fraaie omgeving en geschikt voor extensieve recreatie. Hier vallen ook veel verhalen te vertellen (grootste polder van Nederland, het verhaal van water, etc.). Het is belangrijk dat bezoekers en inwoners dit meer kunnen gaan ervaren. Verschillende niches spreekt dit aan die met elkaar aardig wat volume hebben. Een eerste stap is zorgen dat de verbindingen met de kust in orde zijn en dat daar bekendheid ontstaat over Wieringermeer. Zodat de verblijfsgasten uit de kust dit gebied ook weten te vinden. Deze actie wordt uitgevoerd samen met het programma van de Zuiderzeewerken.

- › *Termijn:* Kort tot middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon in samenwerking met toeristische vertegenwoordigers om de verbindingen te leggen.

Onderzoeken behoeften en kenmerken van de bezoekers van het landelijk gebied en wensen voor agrotourisme. We onderzoeken deze behoeften, kenmerken en wensen om gerichte keuzes te maken in de ontwikkeling van het aanbod.

- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeenten i.s.m. Recreatie Noord-Holland en LTO.

3.2 UITVOERINGSAGENDA TOT 2030

Toelichting op uitvoeringsagenda tot 2030

Op de volgende pagina is de uitvoeringsagenda tot 2030 te vinden. Deze agenda biedt inzicht in de acties, de trekker, een budgetindicatie en de prioritering. De indicatie van het budget is aangegeven aan de hand van de volgende bandbreedtes:

Indicatie	Bandbreedte
€	Tot €10.000
€€	€10.000 - €30.000
€€€	€30.000 - €50.000
€€€€	€50.000 - €75.000
€€€€€	Meer dan €75.000

Niet alle acties kunnen tegelijk opgepakt worden, daarom is een prioritering van acties belangrijk. Dit is in de tabel op de volgende pagina weergegeven aan de hand van het volgende symbool: **!**. De acties met prioriteit moeten als eerste opgepakt worden. Dit betekent niet dat deze acties allemaal gelijk opgepakt kunnen worden, maar het geeft een indicatie van welke acties belangrijker zijn voor de korte termijn (komende 2-3 jaar). Sommige acties vragen om een langere doorlooptijd en is de eerste stap het uitvoeren van een verkenning. De andere acties worden in de periode tot 2030 opgepakt.

(Deel)regio	Actiepunten / aanbevelingen	Investerings	Kartrekker(s)	Prioriteit
Kop-breed	Opzetten van een regionale destinatiemarketingorganisatie (DMO)	€€€	Gemeenten samen met ondernemers	!
	Verkennen van een verdere samenwerking tussen ondernemers op regio-niveau	€€	Ondernemersfederaties en marketingorganisaties	
	Opzetten en uitvoeren regionale monitor impact van toerisme	€€	Gemeenten	!
	Uitvoeren periodiek onderhoud van regionale wandel- en fietspaden, met aandacht voor toegankelijkheid	€€€€	Gemeenten	Doorlopend
	Onderzoeken extra mogelijkheden voor rustplekken langs routes, zoals bankjes en prullenbakken	€€	Gemeenten, i.s.m. ondernemers	
	Toerisme en recreatie integraal onderdeel maken van grotere ontwikkelingen	€	Gemeenten	Doorlopend
	Ontwikkelen langetermijnstrategie voor bestaande verblijfsrecreatie	€€	Gemeenten, i.s.m. ondernemers	!
	Maatwerk bieden voor vitalisering verblijfsrecreatie	€€€€	Gemeenten, i.s.m. ondernemers	
	Versterken bestaande verblijfsclusters	€	Gemeenten, i.s.m. ondernemers	
	Opstellen toetsingskader voor minicampings in de regio, met extra aandacht voor het onderscheidende concept	€€	Gemeenten	!
	Opstellen heldere ruimtelijke en kwaliteitseisen bij nieuwe verblijfsontwikkelingen	€	Gemeenten	!
Noordzeekust	Organiseren jaarlijkse regiosafari en kennissessies	€	Citymarketing organisatie, later regio marketing	
	Aanstellen inhoudelijk regisseur voor uitwerking en concretisering van onderscheidende profielen van de kustplaatsen	€€€	Kop-gemeenten	!
Waddenkust	Opstellen masterplan recreatieve ontwikkeling Amstelmeer, met een focus op watersport	€€€	Gemeente Hollands Kroon	!
	Verkennen mogelijkheden toevoegen extensieve vormen van recreatie aan de Waddenbaai (o.a. Rondje Waddenbaai)	€€€€	Gemeenten Den Helder en Hollands Kroon, i.s.m. natuurorganisatie, TBO's en Visit Wadden	
IJsselmeerkust	Beleefbaar maken van de IJsselmeerkust	€€	Gemeente Hollands Kroon, i.s.m. Rijkswaterstaat	
Stedelijk gebied	Aantrekkelijk maken voorwaarden om kleinschalige logies in bijzondere locaties te realiseren binnen omgevingsplannen.	€	Gemeente Den Helder en Schagen	
	Verkennen mogelijkheden voor een erfgoedmuseum om het verhaal van Schagen en de Kop te vertellen	€€	Gemeente Schagen, i.s.m. de culturele sector	
	Verkennen mogelijkheden voor een slechtweer voorziening in Den Helder	€€	Zeestad, samen met gemeente Den Helder	
	Beleefbaar maken Stelling van Den Helder	€€€€	Gemeente Den Helder samen met ondernemers en erfgoedorganisaties	!
Binnenland	Beleefbaarder en toegankelijker maken van Wieringermeer (als onderdeel van de Zuiderzeewerken)	€€€€	Regionale samenwerking van toeristische vertegenwoordigers	
	Onderzoeken behoeften en kenmerken van de bezoekers van het landelijk gebied en de wensen voor agro toeristische activiteiten	€€	Gemeenten, i.s.m. LTO	

3.3 WAT GAAN WE DOEN OP DE LANGE TERMIJN?

Op de lange termijn zijn diverse acties belangrijk om spreiding in de Kop te realiseren en te zorgen dat iedereen profiteert van toerisme en recreatie.

Acties

Verkennen oprichting ontwikkelorganisatie Kop-breed. Om structureel te kunnen werken aan het toeristisch product in de Kop is een krachtige samenwerking nodig tussen overheid en ondernemers. We adviseren om toe te werken naar de oprichting van een Kop-brede ontwikkelorganisatie die gebiedsgericht te werk gaat. Deze organisatie kan eventueel ondergebracht worden bij een toekomstig regiobureau van de Kop.

Marktpartijen richten zich vaak alleen op de meest rendabele projecten, zoals de ontwikkeling van woningen of commerciële voorzieningen, omdat deze op korte termijn de hoogste opbrengsten genereren. Echter, gebiedsontwikkeling vereist een breder perspectief, waarbij ook minder rendabele initiatieven, zoals investeringen in natuur, cultuur of publieke ruimtes, noodzakelijk zijn voor het creëren van een aantrekkelijk en leefbaar gebied. Deze projecten leveren vaak niet direct financieel rendement op, maar zijn wel essentieel voor het versterken van de algehele aantrekkingskracht en leefkwaliteit van een gebied. Ook is dit type ontwikkelingen belangrijk voor de brede welvaart van de omgeving, en inwoners profiteren hier direct van.

Een ontwikkelbedrijf kan deze balans wel maken, omdat zij rendabele en minder rendabele projecten kunnen combineren, waardoor het geheel rendabel wordt. Dit maakt het mogelijk om op een geïntegreerde manier te investeren in een gebied, waarbij het totaalplaatje – en niet alleen losse, winstgevendende projecten – centraal staat.

Deze organisatie zou zich moeten richten op het effectief inzetten van regionale middelen uit een toeristisch-recreatief ontwikkelfonds (bv. gefinancierd vanuit de toeristenbelasting). Een belangrijk aspect hierbij is om niet alleen gevestigde ondernemers te betrekken, maar ook nieuwe, veelbelovende ondernemers te selecteren en te motiveren. De organisatie zou professioneel ondersteund moeten worden door bijvoorbeeld een fondsenmanager, die verantwoordelijk is voor het opstellen en uitvoeren van jaarplannen.

Om het functioneren van deze organisatie succesvol te laten zijn moet een scherpe visie opgesteld worden met heldere doelen waar de organisatie en het bestuur de komende jaren structureel in gaat investeren. We kunnen ons goed voorstellen dat “De basis op orde” een van deze doelen wordt (dus structureel investeren in de basisinfrastructuur van de regio). Ook zien we voor deze organisatie een belangrijke rol bij het aanjagen van gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan een gevarieerd en afwisselend toeristisch product. Gebiedsontwikkelingen waar op ingezet kan worden zijn bijvoorbeeld het ontwikkelen van de duinzoom. De omgevingskwaliteit en de totale belevingswaarde is leidend in de gebiedsontwikkelingen.

➤ *Termijn:* Middellange en lange termijn.

➤ *Kartrekker:* Bestuurders Kop-gemeenten.

Inspirerende voorbeelden van een dergelijke organisatie elders:

- Toerisme Alliantie Friesland i.s.m. provincie: uitschrijven van een challenge voor nieuwe product-markt-partnercombinaties (PMC's).
- Limburgs Ontwikkelfonds (LIOF): uitgifte van diverse vouchers voor het MKB en beheer van meerdere ontwikkelfondsen.
- Businessdevelopment OostNL: Toegang tot kennis, geld, netwerken en 1-op-1 contacten bij de realisatie en naar de markt brengen van innovaties. Hiervoor is een consortium gevormd met meerdere bedrijven, kennisinstellingen, overheden. Het resultaat hiervan is o.a. open innovatiecentra, campusontwikkeling en business cases die tot marktintroducties leiden.

Creëer een aantrekkelijke verbinding van Petten naar Den Helder.

Versterk de noord-zuid verbinding van de Zanddijk (N502) tussen Petten of Callantsoog) en Den Helder als unieke kustweg die de gradiënten Noordzeekust (duinen) en Hollandse polder markeert tot veilige en aantrekkelijke met vrij liggende fiets-, wandel- en ruiterspaden en met aandacht voor kunstzinnige of natuurlijke boulevard beleving, oost-west knooppunten en bankjes.

- *Termijn:* Middellange termijn.
- *Kartrekker:* Gemeente Den Helder en Schagen, gezamenlijk optrekken met de regionale werkgroep Mobiliteit. Ook in samenwerking met de provincie, Rijkswaterstaat, LTO en TBO's.

Creëer aantrekkelijk overgangsgebied tussen en achter de duinenrij.

Werk samen met TBO's om de duinzoomgebieden te ontwikkelen met natuurontwikkeling en recreatief medegebruik. De natuur staat centraal, maar middels toeristisch medegebruik kunnen nieuwe financieringsmiddelen worden aangesproken. Afhankelijk van de locatie kan gedacht worden aan biologische landbouw verzorgd door natuurorganisaties, het toestaan van nieuwe landgoederen met toeristisch medegebruik of het ontwerpen van een recreatief padennetwerk (zoals ook beschreven in de Gebiedsvisie Duinzoom van de gemeente Den Helder) Het doel is het achterland te verfraaien en te beschutten zodat het op lange termijn aantrekkelijker wordt voor toeristisch gebruik. Een andere mogelijkheid kan zijn leisure-voorziening te combineren met natuurontwikkeling. In het verleden is de ontwikkeling van de golfbaan bij Oogduyne hier een voorbeeld van.

Gaandeweg wordt het overgangsgebied dan vriendelijker voor toeristisch gebruik (wandelen en fietsen) en daarmee voor ondernemers aantrekkelijker om hier te investeren, bv. met kleinschalige horeca.

- *Termijn:* Lange termijn.
- *Kartrekker:* Meest wenselijk om dit bij de mogelijke ontwikkelorganisatie neer te leggen.

Vergroten belevingswaarde IJsselmeerkust door het stimuleren van recreatief medegebruik op aangrenzende landbouwbedrijven. De IJsselmeerdijk in een harde grens tussen het water en het achterliggende agrarische landschap. De kansen voor toeristische ontwikkeling zijn hier beperkt. Desondanks zal in de toekomst op de landbouwgronden in toenemende mate sprake zijn van een verbrede/ multifunctionele landbouw (bron: Verkenning agrotourisme NBTC, 2023). De beleidskeuzes die in beeld zijn voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) zijn hier een voorbode van. Voor agrarische bedrijven in dit gebied is het dan ook kansrijk om hier op in te zetten.

NB. Deze actie is een vervolg op de verkenning van de potentie oeverrecreatie. Als hier positieve stappen in gezet worden, dan is het interessant om ook de belevingswaarde te vergroten. Bijvoorbeeld door horeca bij aangrenzende landbouwbedrijven.

- *Termijn:* Middellange termijn.
- *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon.

Vergroten belevingswaarde IJsselmeerkust door het onderzoeken van de mogelijkheden van kleinschalige verblijfsrecreatie op/aan de dijk.

Ondanks de beperkte belevingswaarde van de 'harde' IJsselmeerkust, is het niet zo dat hier niks kan. Daarom onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn voor vormen van verblijfsrecreatie die kleinschalig en bijzonder zijn.

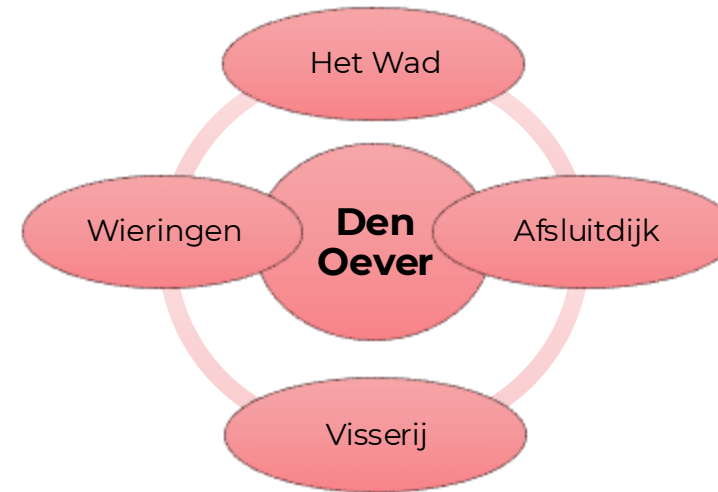
- › *Termijn:* Middellange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon om een marktverkenning uit te (laten) voeren.

Ontwikkel Den Oever als toeristische bestemming met verhalen over de (vissers)haven, het wad, de polder en de Afsluitdijk.

Ontwikkel Den Oever tot een toeristische bestemming door het creëren van een thematische bezoekerservaring rondom verschillende verhalen van de (vissers)haven, het wad, de Wieringenpolder en de Afsluitdijk. Richt een bezoekerscentrum in dat fungeert als centraal punt waar beleving centraal staat, de verhalen verteld worden en bezoekers kunnen leren over de geschiedenis, cultuur, en ecologie van de regio. Combineer dit met een nautisch toeristisch aanbod, zoals rondvaarten, wadlopen, zeehonden en wildlife excursies en zeiltochten, aangevuld met visgastronomie, evenementen en lokale markten die de maritieme identiteit van Den Oever benadrukken. Positioneer Den Oever als een authentieke bestemming voor toeristen die op zoek zijn naar unieke maritieme en culinaire ervaringen.

- › *Termijn:* Middellange tot lange termijn.
- › *Kartrekker:* Gemeente Hollands Kroon en mogelijk in de toekomst een ontwikkelorganisatie.

Figuur 1: Positionering Den Oever

Ontwikkelen lokaal vaarnetwerk met steden als start- en eindpunt.

Ontwikkel een kleinschalig vaarnetwerk aan de zuidzijde van Den Helder en de oostelijke zijde van Schagen, gericht op de groeiende sloepenmarkt. Dit netwerk moet bestaan uit meerdere vaarcircuits van 1 à 2 uur, zodat sloepvaren een aantrekkelijk onderdeel wordt van een meerdaags verblijf aan het strand of in het achterland. Realiseer strategisch geplaatste verhuurpunten en hellingen om boten te water te laten, waardoor het netwerk toegankelijk en gebruiksvriendelijk is voor zowel huurders als eigenaren van sloepen.

➤ *Termijn:* Middellange termijn.

➤ *Kartrekker:* Gemeente Den Helder en Schagen.

Stimuleren en ondersteunen bij oprichting multifunctionele ontvangstlocaties in kleine kernen.

Er zijn verschillende kleine kernen in het binnenland van de Kop. Middels ondernemingsplannen, opgesteld door een samenwerking van ondernemers en inwoners, moet het mogelijk worden om gezamenlijk een ontvangspoort in te richten. Deze heeft zowel commerciële als maatschappelijke functies en wordt ontwikkeld bij een bestaande ondernemer of dorpshuis. Hiermee zetten we in op de koppelkansen vanuit 'Elke regio telt' van de provincie om het voorzieningenniveau in dorpskernen op peil te houden. We adviseren een goed ingerichte gemeentelijk procesondersteuning, zodat plannen voor ontvangspoorten soepel van idee tot realisatie gebracht kunnen worden. Daarmee gaat het om twee zaken:

- Ondersteuning bij de verkenning van programmatische mogelijkheden voor de ontvangspoorten anders dan toerisme en recreatie.

- Een ambtelijk aanspreekpunt of een coördinator (met mandaat) binnen de gemeenten die partijen en het proces begeleidt. En die mogelijk ook aanschuift bij de andere actiepunten.

De Hoge Heren in Hoogwoud is een voorbeeld van een dergelijk mixconcept van één ondernemer die dorpshuis, horeca, verenigingsleven aan elkaar verbindt in het dorp.

➤ *Termijn:* Middellange termijn.

➤ *Kartrekker:* Gemeenten i.s.m. ondernemers en dorpsraden.

Versterken havens rondom Wieringermeer. Om het verhaal van de Wieringermeerpolder beleefbaar te maken verkennen we de mogelijkheden voor een lokaal vaarproduct op de grens van oud en nieuw land. Dit doen we door de havens van Anna Paulowna, Kolhorn, Oudesluis, Middenmeer en Schagen te versterken. We werken hiervoor samen met het programma ZuiderZeeWerken.

➤ *Termijn:* Middellange termijn.

➤ *Kartrekker:* Gemeente Schagen en Hollands Kroon., in nauw overleg met Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Verkennen toegevoegde waarde klompenpaden. We onderzoeken de toegevoegde waarde van klompenpaden in de regio. We zien de meerwaarde van de verbinding met de agrarische sector, zodat agrariërs kunnen profiteren van de toegenomen lokale economische activiteit, zoals de verkoop van streekproducten aan wandelaars. Naast de bijverdiensten van de agrariërs worden op deze wijze de cultuur-historische routes beleefbaar en zichtbaar voor een groter publiek.

- *Termijn:* Middellange termijn.
- *Kartrekker:* Gemeenten i.s.m. Recreatie Noord-Holland en LTO.

Opzetten subsidieprogramma voor agrarische bedrijven om agrotourisme op een natuurinclusieve manier te realiseren. Voor natuureducatieve voorzieningen en kleinschalige recreatiemogelijkheden (zoals picknickplekken of boerderijwinkels), gekoppeld aan maatregelen die de biodiversiteit op het bedrijf verbeteren, zoals het aanplanten van bomen of het inrichten van bloemenweides.

- *Termijn:* Middellange termijn.
- *Kartrekker:* Gemeenten i.s.m. Recreatie Noord-Holland en LTO.

3.4 UITVOERINGSAGENDA RICHTING 2040

Actiepunten / aanbevelingen	Investerings	Kartrekker(s)
Verkennen oprichting ontwikkelorganisatie Kop-breed	€€€	Bestuurders Kop-gemeenten
Creëren van een aantrekkelijke verbinding van Petten naar Den Helder	€€€€€	Gemeente Den Helder en Schagen, regionale werkgroep Mobiliteit, Provincie, Rijkswaterstaat, LTO en TBO's.
Creëren van een aantrekkelijk overgangsgebied tussen en achter de duinenrij	€€€€€	Mogelijke ontwikkelorganisatie
Vergroten van de belevingswaarde IJsselmeerkust: - Door het stimuleren van recreatief medegebruik op aangrenzende landbouwbedrijven - Door het onderzoeken van de mogelijkheden van kleinschalige verblijfsrecreatie op/aan de dijk	€€ €€	Gemeente Hollands Kroon Gemeente Hollands Kroon
Ontwikkel Den Oever als toeristische bestemming met verhalen over de (vissers)haven, het wad, de polder en de Afsluitdijk	€€€€	Gemeente Hollands Kroon en mogelijke ontwikkelorganisatie
Ontwikkelen lokaal vaarnetwerk met steden als start- en eindpunt	€€€€	Gemeente Den Helder en Schagen
Stimuleren en ondersteunen bij oprichting multifunctionele ontvangstlocaties in kleine kernen	€€	Gemeenten i.s.m. ondernemers en dorpsraden
Versterken havens rondom Wieringermeer	€€€	Gemeente Schagen en Hollands Kroon, Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Verkennen toegevoegde waarde klompenpaden	€€	Gemeenten i.s.m. Recreatie Noord-Holland en LTO
Opzetten subsidieregeling voor agrarische bedrijven om agrotourisme op een natuurinclusieve manier te realiseren	€€€€	Gemeenten i.s.m. Recreatie Noord-Holland en LTO

3.5 ORGANISATIE

Papier is geduldig, maar het is belangrijk om tot resultaten in de praktijk te komen. Hiervoor zijn een aantal zaken nodig. Dit hoofdstuk biedt handvaten om tot een goede uitvoeringskracht op regionaal niveau te komen. Zowel voor gemeenten, ondernemers als andere stakeholders.

Uitgangspunten

Om de acties uit deze agenda uit te voeren is het belangrijk dat de stakeholders in de regio goed georganiseerd zijn. Met deze agenda ontstaat een logisch moment om samenwerkingen te evalueren en te kijken naar waar de uitvoering van acties kan liggen. Enkele belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- › **Logische publiek-private uitvoeringsstructuur met heldere rollen en uitvoeringskracht.** Belangrijk is dat er zoveel mogelijk gekeken wordt naar bestaande structuren en overlegorganen om op aan te sluiten. Aangezien dit een regionale agenda is, is het belangrijk dat dit op regio niveau gebeurt. Hier liggen mogelijkheden om de samenwerking tussen de lokale ondernemersfederaties en/of toeristische vertegenwoordigers aan te moedigen en te versterken.
- › **Gebiedsgericht aan de slag.** De omgeving en het gebied is leidend bij uitvoering van projecten. Daarom is het belangrijk om bij een project de juiste partners in een gebied samen te brengen. Zodat er gezamenlijk gekeken kan worden naar de beste uitvoeringsstrategie.
- › **Een integrale uitvoering staat centraal.** Niet iedere actie zal vanuit recreatie worden opgepakt. Per actie wordt gekeken waar de logische verbinding met andere beleidsvelden en organisaties ligt. Op basis daarvan wordt gekeken wie de trekker moet zijn en waar de

financiering vandaan moet komen. Ook hiervoor geldt namelijk dat niet alles vanuit toerisme en recreatie gefinancierd kan en zal worden. Soms is het voldoende om aan te haken op lopende traject, soms is het nodig om budgetten te combineren en soms is er sprake van publiek/private financiering (bijv. met externe financieringsmogelijkheden).

- › **Monitoren en evalueren.** Nu deze agenda is opgesteld, betekent dat niet dat bijsturing niet meer mogelijk is. Om te zorgen dat deze agenda actueel blijft is het van belang om de voortgang te monitoren en evalueren. De meest handige manier hiervoor is om op regioniveau (in ieder geval een afvaardiging van de publiek-private samenwerking) op vaste momenten bij elkaar te komen om de agenda door te nemen. Wat is de huidige stand van zaken? Welke acties zijn behaald en waar zijn nog vervolgacties nodig? Door structureel met elkaar in gesprek te blijven ontstaat er een gedeelde verantwoordelijkheid om uitvoering te geven aan de agenda.
- › **Ontwikkelen op Kop-niveau.** Om structureel te kunnen werken aan het toeristisch product in de Kop is een krachtige samenwerking nodig tussen overheid, ondernemers en ontwikkelaars. We adviseren om toe te werken naar de oprichting van een Kop-brede ontwikkelorganisatie die gebiedsgericht te werk gaat. Deze organisatie kan eventueel ondergebracht worden bij een toekomstig regiobureau van de Kop. De oprichting van een dergelijke organisatie is een essentiële randvoorwaarde voor verdere bestemmingsontwikkeling in de Kop om te zorgen voor een structurele versterking van het toeristisch-recreatieve product.

4

Bijlagen

4.1 BIJLAGE 1. SAMENGESTELD TOERISTISCH PRODUCT

Hoe een toerist of recreant zijn of haar bezoek ervaart, is afhankelijk van verschillende factoren: van het informatie zoeken over de bestemming en wat er te doen is, de reis naar de bestemming toe, de ontvangst bij je verblijfsaccommodatie tot de activiteiten die men doet en onderneemt. Met andere woorden, de uiteindelijke beleving is samengesteld uit een aantal onderdelen. Dit wordt ook wel het samengesteld toeristisch product genoemd (zie figuur 2) en bevat de volgende onderdelen:

- › **Omgeving:** het landschap, de natuur, de stranden, de steden, erfgoed, cultuur etc. Dit is doorgaans de reden dat men een bepaalde bestemming bezoekt.
- › **Accommodaties:** dit gaat enerzijds over de verblijfsaccommodaties, zoals campings, vakantiehuisen en hotels en anderzijds het dagrecreatieve aanbod, zoals musea en attracties.
- › **Organisatie:** dit gaat over het organiserende vermogen en de gastvrije dienstverlening van een bestemming, zoals toeristische informatievoorzieningen, marketing en samenwerkingen.

Het samengesteld toeristisch product vormt de kapstok voor deze agenda. De opgaven en kansen zijn beschreven aan de hand van de verschillende onderdelen uit dit samengestelde product.

Figuur 2 Het samengesteld toeristisch product

4.2 BIJLAGE 2. DATAVERZAMELING

Data als essentieel onderdeel van bestemmingsmanagement

Een gedegen dataverzameling is van belang binnen bestemmingsmanagement, omdat het inzicht geeft in de impact van toerisme op sociaal-maatschappelijk, economisch en ecologisch vlak. Monitoring maakt het mogelijk om de effecten van toeristische interventies te volgen en te evalueren, zodat doelstellingen en ambities continu bijgestuurd kunnen worden. Ook draagt het bij aan het maken van keuzes op basis van feiten, en niet op basis van 'gevoel'. Dit proces ondersteunt de optimalisatie van toerisme, waarbij het streven is om de positieve bijdrage aan de welvaart en het welzijn van inwoners te maximaliseren. Om dit effectief te doen, is het van cruciaal belang dat de doelstellingen SMART worden geformuleerd en dat vanaf het begin duidelijk is hoe deze meetbaar zijn.

De vraag naar meer data binnen het toeristisch werkveld is niet nieuw, en landelijk zijn er enkele partijen bezig dit te stroomlijnen. Denk hierbij aan Initiatieven zoals de Landelijke Data Alliantie en de Agenda Bewuste Bestemmingen, die stappen zetten in het ontwikkelen en ontsluiten van betrouwbare en vergelijkbare data. Recent is bijvoorbeeld de Landelijke Database Logiesaccommodaties opgesteld door het LDA, waar op adresniveau het actuele logiesaanbod inzichtelijk is gemaakt. Kennisinstellingen werken daarbij aan het vaststellen van relevante indicatoren die als basis dienen voor effectieve monitoring. Deze aanpak zorgt ervoor dat regio's hun toeristische beleid beter kunnen afstemmen op de realisatie van bredere maatschappelijke en ecologische ambities.

Momenteel staat datamanagement nog in de kinderschoenen in de drie Kop-gemeenten, maar er is een groeiende behoefte aan instrumenten die vraag en aanbod op regionaal niveau inzichtelijk maken. Het meest logisch is om de data-infrastructuur te integreren in de nieuwe regionale marketingorganisatie. Naast aanhaken bij de landelijke data-initiatieven kan de organisatie dan op regioniveau onderzoeken (laten) uitvoeren middels een:

- › bezoekersmonitor;
- › druktemonitor;
- › monitor verblijfsaccommodaties;
- › impactmonitor;
- › arbeidsmarktmonitor;
- › beleidsevaluatie / impactanalyse.

De eerste stappen die een nieuwe organisatie moet nemen op het gebied van dataverzameling en -verwerking is het opstellen van een datamanagementplan. Dit plan beschrijft welke data verzameld worden, hoe deze worden beheerd, en hoe de kwaliteit en beveiliging ervan worden gewaarborgd. Vervolgens moeten duidelijke doelstellingen worden gedefinieerd, zoals welke inzichten de data moeten opleveren en hoe deze bijdragen aan de doelen de organisatie heeft meegekregen. Tot slot is het belangrijk om de benodigde tools en systemen in kaart te brengen en verantwoordelijkheden toe te wijzen binnen het team. VVV Texel en CityMarketing Den Helder hebben veel ervaring met datamanagement, en hebben reeds aangegeven graag hun kennis op dit gebied te willen delen.

Dit rapport is met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen op basis van deskundig onderzoek. Onderhavig rapport bevat een weergave en interpretatie van (delen van de) onderzoeksresultaten. Het is anderen toegestaan om (delen van) het rapport en gehanteerde methodieken en modellen te kopiëren, distribueren, vertonen, op te voeren zolang Ginder als maker van het werk wordt vermeld en het werk niet commercieel wordt gebruikt.

GINDER
Brugstraat 1a
5211 VS 's-Hertogenbosch
T: 088 210 02 00
E: info@wijzijnginder.nl
I: wijzijnginder.nl

